

**RAPORT DE ACTIVITATE, Proiect PN-II-ID-PCE-2011-3-0812 PCE, contract
133/27.10.2011**

**Traducere culturală și literatură/literaturi francofone: istoria, critica și receptarea
traducerilor**

În anul 2012, echipa de cercetare angajată în realizarea proiectului a fost formată din:

Prof. univ. dr. Albumița-Muguraș Constantinescu, director de proiect;
Prof. univ. dr. Elena-Brândușa Steiciuc, cercetător cu experiență (1.01.2012 – 16.07.2012);
Lector univ. dr. Raluca-Nicoleta Balațchi, cercetător postdoctoral;
Lector univ. dr. Cristina Maria Drahta, cercetător postdoctoral;
Lector univ. dr. Daniela Hăisan, cercetător postdoctoral (începând cu data de 17.07.2012);
Anca-Andreea Chetrariu, student-doctorand ;
Iulia Corduș, student-masterand.

Obiectivele prevăzute în planul proiectului pentru anul 2012 au fost integral realizate :

- elaborarea unei cercetări sistematice, cu elemente de originalitate pe tema istoriei traducerii, prin studierea relației dintre traducere și literaturile francofone, într-o perspectivă diacronică;
- actualizarea bibliografiei pe tema istoriei traducerii ;
- inițierea, dezvoltarea de și participarea la schimburi și întâlniri internaționale ;
- asigurarea și creșterea vizibilității internaționale a cercetării elaborate în proiect ;
- elaborarea de recenzii critice, articole, interviuri și studii pe tematica axei ;
- pregătirea, elaborarea și realizarea dosarelor tematice ale revistei *Atelier de traduction* 17, 18, pe tema *L'histoire de la traduction en question(s)*;
- diseminarea rezultatelor.

Realizarea obiectivelor de implementare ale proiectului s-a făcut prin **activitățile** următoare:

- întâlnirile periodice ale membrilor echipei în jurul cercetătorilor cu experiență;
- ședințe de lucru pentru discutarea conținutului dosarului tematic: contribuțiile membrilor echipei și ale colaboratorilor externi;
- discutarea, în vederea completării, revizuirii și definitivării contribuțiilor la cele două numere ale revistei, în vederea publicării în volum;
- consilierea tinerilor cercetători de către cercetătorii cu experiență și post-doctorali pentru alegerea și sintetizarea referințelor bibliografice adecvate temei dosarului;
- stagii și misiuni de documentare și schimb la universități și biblioteci din țară și străinătate;
- participare la colocvii și conferințe internaționale pe tema traducerii literare;
- organizarea și participarea la Journée d'études : *Histoire de la traduction. Repères et perspectives* (26 octombrie 2012) Universitatea „Ștefan cel Mare” Suceava, cu invitați de prestigiu din străinătate;
- propunerea, acceptarea și publicarea de contribuții pe tema proiectului în periodice indexate în BDI;
- propunerea, acceptarea și publicarea de către directorul de proiect a unui volum pe tema traducerii la o editură internațională cu recunoaștere în domeniul științelor umaniste.

I. Stagii de documentare, schimb și cercetare :

Albumița-Muguraș Constantinescu, cercetător senior, director proiect

- la Universitatea Paris 3 Sorbonne Nouvelle, în vederea finalizării volumului *Pour une lecture critique des traductions*, pentru Editura l'Harmattan, 07.03.2012-11.03.2012.
- la Universitatea din Malta, pe tema traducerii literare și istoriei traducerii, 16.05.2012-22.05.2012.

- la ISTI (Institut Supérieur des Traducteurs et d'Interprètes), HEB (Haute École de Bruxelles), 6.10.2012-11.10.2012, pe tema traducerii în limba franceză.

Elena-Brândușa Steiciuc, cercetător senior (1.01.2012 – 16.07. 2012)

- la Universitatea „Sophia Antipolis”, Nisa, Franța (16.05.2012-22.05.2012).
- la Universitatea „Aristotel”, Salonic, Grecia (4.06.2012-8.06.2012).

Raluca-Nicoleta Balațchi, cercetător postdoctoral

- la Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu” din Iași, în perioada 5.06.2012-7.06.2012.

Cristina Maria Drahta, cercetător postdoctoral

- la Biblioteca interuniversitară „Sainte Geneviève”, Paris, Franța, în perioada 7-12 iunie 2012, în vederea realizării, printre altele, a articolului „Traduire en roumain la terminologie soviétique employée par Andreï Makine”, pentru revista *Atelier de traduction*, nr. 17.
- la Biblioteca universitară Université Libre de Bruxelles, Belgia în perioada 8-14 septembrie, în vederea realizării unui articol pentru coloctiul *Traces, Fragments, Restes* care va avea loc în perioada 28-30 martie 2013 la Universitatea Georgia Institute of Technology din Atlanta, Statele Unite ale Americii (unde propunerea a fost acceptată).
- la Biblioteca universitară a Universității Sapienza din Roma, Italia în vederea realizării unui articol pentru coloctiul *Langues et cultures dans le temps et dans l'espace 2*, organizat de Facultatea de Filozofie din Novi Sad, Serbia, 24 noiembrie 2012.

Daniela Hăisan, cercetător postdoctoral

- la Biblioteca Națională a Franței (Site François Mitterrand) în perioada 15-19 octombrie 2012 în vederea realizării unei prezentări în cadrul mesei rotunde *Histoire de la traduction. Repères et perspectives* (26 octombrie 2012) și a articolului „La terminologie maritime chez Poe”.

Anca-Andreea Chetrariu, student-doctorand

- la Biblioteca Centrală Universitară din București (23.09.2012-29.09.2012), în vederea realizării a două lucrări ce au fost prezentate în cadrul unor manifestări științifice desfășurate în lunile octombrie și noiembrie.

Iulia Corduș, student-masterand

- la Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu” din Iași, în perioada 28-30 martie 2012, în vederea redactării articolului „La langue française – langue de complexité, culture et raffinement”, prezentat la conferința „La Francophonie (:) problématique”, Iași, 30-31 martie 2012.
- la Biblioteca Academiei Române București, în perioada 28.10.2012-02.11.2012, în vederea redactării articolului „Constantin Negruzzi - un episod al traducerii literaturii franceze”, în curs de publicare în actele conferinței *Istoria traducerilor în și din română*, desfășurată la Viena în perioada 28-29 iunie 2012.
- la Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu” din Iași, în perioada 15.10.2012-19.10.2012, în vederea redactării articolului „Constantin Negruzzi - un episod al traducerii literaturii franceze”, în curs de publicare în actele conferinței *Istoria traducerilor în și din română*, desfășurată la Viena în perioada 28-29 iunie 2012.

II. Participarea la manifestări științifice de prestigiu :

Albumița-Muguraș Constantinescu, cercetător senior, director proiect

- la Colocviul *J.M.G. Le Clézio, explorateur des royaumes de l'enfance*, Universitatea din Malta, 18.05.2012-19.05.2012, cu o comunicare pe tema „L'enfance et l'enfance chez Le Clézio – stratégies de traduction”, ce va fi publicată în volumul conferinței în aprilie 2013.
- la Colocviul Internațional *Istoria traducerilor din și în română*, organizat de Centrul pentru Traduceri, Universitatea din Viena (28.06.2012-29.06.2012). Lucrarea „O secvență din istoria traducerii literaturii franceze în limba română: traducerea poveștilor lui Perrault” va fi publicată simultan în limba franceză (editura *Frank und Timme, seria TransÜD*) și în limba română (Editura Universității din Iași).
- la Colocviul Internațional *Le manger et le dire*, Bruxelles, Universitatea Liberă din Bruxelles (19.09.2012-22.09.2012), cu comunicarea „Le lexique de la nourriture et de la cuisine à l'épreuve de la traduction” (în colaborare cu Raluca-Nicoleta Balașchi).
- la Journée d'études : *Histoire de la traduction. Repères et perspectives* (26.10.2012), Universitatea „Ștefan cel Mare” Suceava, în calitate de moderator al secțiunii plenare.

Raluca-Nicoleta Balașchi, cercetător postdoctoral

- la Colocviul Internațional *Istoria traducerilor din și în română*, organizat de Centrul pentru Traduceri, Universitatea din Viena (28-29 iunie). Lucrarea „Dinamica retraducerii și locul acesteia în istoria traducerii din limba franceză în limba română” va fi publicată simultan în limba franceză (editura *Frank und Timme, seria TransÜD*) și în limba română (Editura Universității din Iași).
- la Colocviul Internațional *Le manger et le dire*, Bruxelles, Universitatea Liberă din Bruxelles 19.09.2012-22.09.2012), cu comunicarea „Le lexique de la nourriture et de la cuisine à l'épreuve de la traduction” (în colaborare cu prof. dr. Muguraș Constantinescu).
- la Journée d'études : *Histoire de la traduction. Repères et perspectives* (26 octombrie 2012) cu comunicarea: „Le rôle des revues de traductologie dans l'histoire de la traduction” (în colaborare cu Daniela Hăisan).

Cristina Maria Drahta, cercetător post-doctoral

- la Colocviul internațional *3e Assises du plurilinguisme*, organizat de Observatoire Européen du Plurilinguisme la Universitatea Sapienza, Roma, Italia (06.10.2012-13.10.2012).
- la Journée d'études : *Histoire de la traduction. Repères et perspectives* (26.10.2012), Universitatea „Ștefan cel Mare” Suceava, unde a prezentat comunicarea „Les conditions d'une bonne traduction selon Alexandru Odobescu” (în colaborare cu Iulia Corduș).
- la Conferința internațională *Langues et cultures dans le temps et dans l'espace 2*, organizată de Facultatea de Filozofie din Novi Sad, Serbia (24.11.2012), cu lucrarea intitulată „Temps et espace chez Savatie Baștovoï traduit en français”.

Daniela Hăisan, cercetător post-doctoral

- la Colocviul internațional *La cohérence discursive à l'épreuve : traduction et homogénéisation*, organizat de Universitatea Sorbonne Nouvelle Paris 3 (12.10.2012-13.10.2012).
- la Conferința internațională *Langues et cultures dans le temps et dans l'espace 2*, organizată de Facultatea de Filozofie din Novi Sad, Serbia (24.11.2012), cu lucrarea intitulată „Traduire *Amontillado* en français et en roumain : amont, aval et confluence”.
- la Journée d'études : *Histoire de la traduction. Repères et perspectives* (26.10.2012), Universitatea „Ștefan cel Mare” Suceava, cu comunicarea „Le rôle des revues de traductologie dans l'histoire de la traduction” (în colaborare cu Raluca-Nicoleta Balașchi).

Anca-Andreea Chetrariu, student-doctorand

- la Journée d'études : *Histoire de la traduction. Repères et perspectives* (26.10.2012), organizată de Universitatea „Ștefan cel Mare” Suceava, unde a prezentat comunicarea : „L'œuvre de traduction d'Irina Mavrodin : père dans l'histoire de la traduction de la littérature française en roumain”.

- la Colocviul internațional *Les études françaises aujourd'hui : De la pensée à son expression*, organizat de Facultatea de Filozofie și Litere din Novi Sad, Serbia (9.11.2012-10.11.2012), cu lucrarea intitulată: „Regard sur les théories de la traduction en Roumanie”.

Iulia Corduș, student-masterand

- la Conferința internațională *La Francophonie (:) problématique*, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași (30.04.2012-31.04.2012), unde a prezentat lucrarea „La langue française – langue de complexité, culture et raffinement”.
- la Journée d'études : *Histoire de la traduction. Repères et perspectives* (26.10.2012), la Universitatea „Ștefan cel Mare” Suceava, unde a prezentat comunicarea „Les conditions d'une bonne traduction selon Alexandru Odobescu” (în colaborare cu Cristina Maria Drahta).

III. Redactarea și publicarea de articole, studii, convorbiri și recenzii critice pe tematica proiectului în periodice indexate în BDI

Albumița-Muguraș Constantinescu, cercetător senior, director proiect

- articolul „L'altérité dans le texte : entre report et emprunt, entre occasionnel et durable”, *Palimpsestes*, nr. 25, 2012, pp. 185-200, Presses Sorbonne Nouvelle, Paris, **indexată ERIH** ;
- recenzie critică „Jean-René Ladmiral, le dernier des archéotraductosures, interviewé par l'ETIB, publié par l'ETIB, Beyrouth, 2010”, *Meta-Journal des traducteurs*, vol 4, în curs de apariție în dec. 2012, Presses Universitaires de Montreal (vezi anexe), **indexată ISI, ERIH** ;
- articolul „Deux écrivains roumains à l'épreuve de la traduction du conte français”, *TTR – Traduction, terminologie, rédaction*, Éditeur : Association canadienne de traductologie, nr. 4, în curs de apariție în dec. 2012 (vezi anexe), **indexată ERIH** ;
- interviul „Entretien avec Charles le Blanc”, *Atelier de traduction*, nr. 17, 2012, Editura Universității din Suceava, pp. 13-24, **indexată BDI**;
- interviul „Entretien avec Jean-Yves Masson”, *Atelier de traduction*, nr. 18, 2012, Editura Universității din Suceava, pp. 15-30, **indexată BDI**;
- articolul „Une renversante histoire des traductions en langue française”, *Atelier de traduction*, nr. 18, 2012, Editura Universității din Suceava, pp. 45-58, **indexată BDI**.

Elena – Brândușa STEICIUC, cercetător senior

- articolul „Quelques notes sur la traduction de la littérature érotique francophone en Roumanie, après 1989”, *Atelier de traduction*, nr. 17, 2012, Editura Universității din Suceava, pp. 25-37, **indexată BDI**.

Raluca-Nicoleta Balațchi, cercetător postdoctoral

- articolul „Madame Bovary en roumain ou un siècle de (re)traduction”, *Atelier de traduction*, nr. 17, 2012, Editura Universității din Suceava, pp. 53-69, **indexată BDI**.

Cristina Maria Drahta, cercetător post-doctoral

- articolul „Traduire en roumain la terminologie soviétique employée par Andreï Makine”, *Atelier de traduction*, nr. 17, 2012, Editura Universității din Suceava, pp. 37-53, **indexată BDI**.

Daniela Hăisan, cercetător post-doctoral

- recenzia critică „META (vol. 56 no. 3 / 2011)”, *Atelier de traduction*, nr. 18, 2012, Editura Universității din Suceava, pp. 187-191, **indexată BDI**.
- articolul „La terminologie maritime chez Poe”, *Atelier de traduction*, nr. 18, 2012, Editura Universității din Suceava, pp. 149-168, **indexată BDI**.

Anca-Andreea Chetrariu, student-doctorand

- articolul „La réception et la traduction du philosophe Emil Cioran pendant et après le régime communiste en Roumanie”, *Transilvania*, nr.1/2012, pp. 16-20, **indexată BDI**.

- articolul „L’histoire de la traduction d’Emil Cioran en roumain et en français”, *Atelier de traduction*, nr.17, 2012, Editura Universității din Suceava, pp. 69-83, **indexată BDI**.
- recenzie critică „Colloque international *L’histoire des traductions en et du roumain* à l’Université de Vienne, 28-29 juin 2012”, *Atelier de traduction*, nr.18, 2012, pp.177-180, Editura Universității din Suceava, **indexată BDI**.
- recenzie critică « *Autour de la retraduction. Perspectives littéraires européennes*, sous la direction de Enrico Monti et Peter Schneyder, Orizons, 2011, 477 p. », in *Philologica Jassiensia*, revista Institutului de Filologie Română "A. Philippide" și a Asociației Culturale "A. Philippide" din Iași, An VIII, nr.2 (16)/2012, pp. 340-345, **indexată BDI**.

Julia Corduș, student-masterand

- recenzie critică „*Histoire et pratiques de la traduction*, Sylvie Crogiez-Pétrequin; Paul Pasteur (sous la direction de), Publications des Universités de Rouen et du Havre, 2010, 140 p.”, *Atelier de traduction*, nr. 17, 2012, Editura Universității din Suceava, pp. 171-177, **indexată BDI**.
- cronică „Journée d’études : *Histoire de la traduction. Repères et perspectives*”, in *Atelier de traduction*, nr. 18, 2012, Editura Universității din Suceava, pp. 181-183, **indexată BDI**.

IV. Indicatori în perspectivă :

Cărți la edituri internaționale de prestigiu:

Muguraș Constantinescu, *Lire et traduire la littérature de jeunesse – Des contes de Perrault aux textes ludiques contemporains*, P.I.E. Peter Lang, Éditions scientifiques internationales, Bruxelles, Bern, Berlin, Frankfurt/M, New York, Oxford, Wien (publicare programată pentru martie-aprilie 2013).

V. Revista *Atelier de traduction* nr. 17, 18

Cele două numere ale revistei pentru 2012 au fost realizate prin munca de echipă a tuturor membrilor din proiect.

Atelier de traduction 17 reunește șaisprezece contribuții de orientări și metodologii diferite ale unor colaboratori din țară și din străinătate (Canada, Germania/Etiopia, Italia), însumând un număr de 200 de pagini. Au contribuit la acest număr studenți masteranzi, studenți doctoranzi, doctori, cercetători postdoctorali, cercetători seniori, personalități de marcă din domeniul traductologiei (Marc Charron, Bernd Stefanink, Chiara Elefante) și specialiști în istoria traducerii (Charles Le Blanc). Recenziile la lucrări recente de traductologie constituie o bună dovadă a conectării echipei de cercetare la actualitatea traductologică internațională.

Atelier de traduction 18 cuprinde în 220 de pagini șaisprezece contribuții semnate de colaboratori din țară și din străinătate (Franța, Brazilia, Albania, Madagascar). Au publicat în acest număr studenți masteranzi, studenți doctoranzi, cercetători doctori, cercetători postdoctorali, cercetători seniori, personalități de marcă din domeniul traductologiei, traducerii literare și lingvisticii comparate (Michaël Oustinoff, Hajasoa Picard-Ravololonirina), specialiști în istoria traducerii (Jean-Yves Masson, Nathalie Hervé). Cele două cronici ample realizate pentru două lucrări de referință în istoria traducerii din spațiul anglofon și francofon semnifică o permanentă actualizare a bibliografiei de specialitate, întreprinsă de echipa de cercetare.

VI. Journée d’études : *Histoire de la traduction. Repères et perspectives* (26 octombrie 2012), Universitatea ”Ștefan cel Mare” Suceava

Organizarea și desfășurarea acestei activități a fost realizată prin contribuția și implicarea tuturor membrilor din proiect. Ea a avut ca scop creșterea vizibilității cercetării traductologice întreprinse de echipă și dialogul cu cercetători reputați din domeniu, Michaël Oustinoff, Nathalie Hervé. Dezbaterile pe marginea comunicărilor, noutatea unor teme abordate – rolul revistelor de traductologie în dezvoltarea și recunoașterea importanței istoriei traducerii – au constituit un ferment pentru cercetarea viitoare pe tema criticii traducerii și întărirea unor contacte și schimburi internaționale, deosebit de profitabile și stimulatoare pentru tinerii cercetători.

DIRECTOR DE PROIECT, PROF .UNIV. DR. A.M.CONSTANTINESCU

Objet : Va rog printati pt Anexe

De : muguras const (mugurasc@gmail.com)

À : iulia_nna@yahoo.com; chetrariu_anca30@yahoo.com;

Date : Mardi 4 décembre 2012 19h01

Votre recension accepté à Meta

Inbox x

Revue Meta <meta.um.ca@gmail.com>

Nov 19

Sylvie me

Chère Madame Constantinescu,

Votre recension du livre « Jean-René Ladmiral, le dernier des archéotraductosaures, interviewé par l'ETIB » est prévue pour publication dans *Meta* 57(4), le numéro de Décembre 2012.

Les articles et les recensions qui paraîtront dans ce numéro sont présentement en révision. Le moment venu, vous serez contactée afin de valider toutes corrections apportées à votre texte par nos réviseurs.

Bien cordialement,

Eve-Marie Gendron-Pontbriand
Assistante d'édition / Editorial Assistant
Revue Meta
Université de Montréal - Département de linguistique et de traduction
Tél. : (514) 343-6111 p. 3998
Télec. : (514) 343-2284
Courriel : meta.um.ca@gmail.com
<http://meta.erudit.org/>

Prof. univ. dr. Muguraș Constantinescu
Universitatea "Ștefan cel Mare", Suceava
Facultatea de Litere și Științe ale Comunicării
Str. Universității, nr. 13
720229
Suceava, România
Tel. 0745623425

Objet : tot pt anexe

De : muguras const (mugurasc@gmail.com)

À : iulia_nna@yahoo.com; chetranu_anca30@yahoo.com;

Date : Mardi 4 décembre 2012 19h05

Sathya Rao <srao@ualberta.ca>

Jun 23

to Louise, me

Chère collègue,
 Merci pour votre article révisé. Je le transmets aux évaluateurs de TTR et vous recontacte dès que j'ai les nouvelles évaluations, probablement d'ici 1 ou 2 mois.
 Bien cordialement,
 Sathya

Le 23 juin 2012 19:29, muguras const <mugurasc@gmail.com> a écrit :

Sathya Rao

Nov 22 (12 days ago)

to me, Louise

Chère collègue,
 J'ai le plaisir de vous informer que votre article a été accepté pour publication.
 Le numéro devrait sortir en décembre. Je vous tiens au courant.
 Bien cordialement,
 Sathya

Le 23 juin 2012 11:29, muguras const <mugurasc@gmail.com> a écrit :

—
 Sathya Rao
 Associate professor
 Department of Modern Languages & Cultural Studies
 University of Alberta
 Co-editor of Alternative Francophone
<http://ualberta.academia.edu/SathyaRao>

--
 Prof. univ. dr. Muguraș Constantinescu
 Universitatea "Ștefan cel Mare", Suceava
 Facultatea de Litere și Științe ale Comunicării
 Str. Universității, nr. 13
 720229
 Suceava, România
 Tel. 0745623425

Objet : de printat anexe

De : muguras const (mugurasc@gmail.com)

À : iulia_nna@yahoo.com; chetrariu_anca30@yahoo.com;

Date : Mardi 4 décembre 2012 19h11

Reine Meylaerts <Reine.MEYLAERTS@arts.kuleuven.be>

May 7

to me

Chère collègue,

Merci pour cette version remaniée, qui répond exactement à mes attentes.

J'ai encore modifiée quelques détails (voir fichier attaché) ; merci de me faire savoir si vous êtes d'accord.

Cordialement,

Reine

Reine Meylaerts

Comparative Literature

Director of CETRA – Center for Translation Studies

Faculty of Arts KULeuven

Blijde-Inkomststraat 21 PB 3311

3000 Leuven

Belgium

+3216324848

http://www.kuleuven.be/cetra/people/reine_meylaerts.html

From: muguras const [mailto:mugurasc@gmail.com]

Sent: vrijdag 4 mei 2012 6:59

To: Reine Meylaerts

Subject: COMPTE RENDU REVU ET AUGMENTE

Chère Colleague,

rC R Ballard M CONST_R.doc

47K View Download

muguras const <mugurasc@gmail.com>

May 7

to Reine

Chère Collègue,

Je suis tout à fait d'accord avec les modifications faites par vous.

Une seule remarque: je crois que c'est mieux d'employer "la professeur" pour parler de Georgiana Lungu-Badea, également page numéro deux mais c'est vous qui décidez.

Merci infiniment de votre patience,

bien à vous,

Muguras Constantinescu

--
 Prof. univ. dr. Muguraș Constantinescu
 Universitatea "Ștefan cel Mare", Suceava
 Facultatea de Litere și Științe ale Comunicării
 Str. Universității, nr. 13
 720229
 Suceava, România
 Tel 0745623425